

Формування акме-якостей особистості як компонента акмеологічної компетентності фахівців фізичного виховання

Дерека Т. Г.

Київський університет імені Бориса Грінченка

Анотація:

Мета: визначити особливості формування акме-якостей особистості фахівців фізичного виховання та виявити взаємозв'язок складових компонентів. **Матеріал:** в дослідженні брали участь студенти спеціальності «Фізичне виховання» (n=194). Було використано тести для оцінки якостей особистості. Було оцінено: організаторські здібності, комунікативні здібності, творчий потенціал, потреба в досягненні, емоційна поінформованість, керування емоціями та інші. **Результати:** визначено складові особистісного компонента акмеологічної компетентності фахівців фізичного виховання. Визначено щільність та спрямованість зв'язку й взаємовпливу акме-якостей на особистісний компонент. За результатами факторного аналізу здійснено групування, класифікацію та компакту візуалізацію складових компонентів за чотирма факторами. Визначено накопичений відсоток дисперсії визначених факторів. **Висновки:** в результаті неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології сформовано акме-якості особистості. Вони сприяють прояву активності особистості в процесі професійного становлення та постійного самовдосконалення й саморозвитку.

Ключові слова:

акмеологія, компетентність, особистісна, професійна підготовка, фізичне виховання.

Дерека Т.Г. Формирование акме-качеств личности как компонента акмеологической компетентности специалистов физического воспитания. Цель: определить особенности формирования акме-качеств личности специалистов физического воспитания и выявить взаимосвязь составляющих компонентов. **Материал:** в исследовании принимали участие студенты специальности «Физическое воспитание» (n = 194). Были использованы тесты для оценки качеств личности. Были оценены: организаторские способности, коммуникативные способности, творческий потенциал, потребность в достижении, эмоциональная осведомленность, управление эмоциями и другие. **Результаты** определены составляющие личностного компонента акмеологической компетентности специалистов физического воспитания. Определена плотность и направленность связи и взаимовлияния акме-качеств на личностный компонент. По результатам факторного анализа осуществлено группировки, классификации и компактную визуализацию составляющих компонентов за четырьмя факторами. Определены накопленный процент дисперсии определенных факторов. Выводы: в результате непрерывной профессиональной подготовки специалистов физического воспитания на основе акмеологии сформирован акме-качества личности. Они способствуют проявлению активности личности в процессе профессионального становления и постоянного самосовершенствования и саморазвития.

акмеологія, компетентність, особистісна, професійна підготовка, фізичне виховання.

Dereka T.Hr. Formation of personality's acme-qualities as a component of physical education specialists' acmeological competence. Purpose: to determine characteristics of acme-qualities' formation in physical education specialists and determine correlations between components. **Material:** in the research students of "Physical education" specialty (n=194) participated. For assessment personality's qualities special tests were used. Organization abilities, communicative abilities, creative potential, demand in achievement, emotional information level, control of emotions and etc. were assessed. **Results:** we determined components of personality's acme-competence component in physical education specialists. We found density and orientation of correlation and influence of acme-qualities on personality's component. By the results of factorial analysis we grouped, classified components by four factors and created their visual picture. The accumulated percentage of the studied factors' dispersion was determined. **Conclusions:** continuous professional training of physical education specialists on acme-principles resulted in formation of personality's acme-qualities. They facilitate manifestation of personality's activity in the process of professional formation and constant self-perfection.

acmeology, competence, personality's, professional training, physical education.

Вступ.

В 2003 році Україна приєдналась до Болонського процесу. Тим самим Україна офіційно задекларувала свої наміри реформування вищої освіти відповідно до стандартів та рекомендацій Європейського простору вищої освіти (ЄПВО). Це знайшло відповідне відображення у новому Законі України «Про вищу освіту» (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>), який цілком відповідає сучасним європейським та світовим зразкам та ставить перед університетською спільнотою виклики щодо запровадження освітніх інновацій. Однією з таких інновацій є запровадження нової парадигми навчання Європейського простору вищої освіти – студентоцентрованого навчання. В основу студентоцентрованого навчання покладено компетентнісний підхід до побудови та реалізації освітніх програм. Науковці європейських країн вважають, що набуття молоддю знань, умінь, навичок повинно бути спрямоване на вдосконалення їхньої компетентності. Це сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності швидко

реагувати на запити часу [14, 18]. Саме тому, важливим є усвідомлення самого поняття компетентності. Важливим є розуміння, які саме компетентності і як необхідно формувати. Передбачення фахівцем результатів навчання є важливим етапом реалізації освітніх програм.

Як зазначають автори, в європейських країнах, на цей час переглянуто та внесено зміни до навчальних програм. Зазначені зміни спрямовані на створення підґрунтя для навчання. Результатом таких змін є формування необхідних компетентностей [15, 16].

Завданням професійної підготовки є формування компетентного фахівця, здатного до постійного системного узагальнення світового та вітчизняного досвіду. Формування фахівця, здатного до інноваційного пошуку шляхів самореалізації в умовах неперервних змін сучасного суспільства [13].

В центрі уваги акмеології перебуває доросла людина як індивід, особистість та суб'єкт діяльності [12]. Акмеологія – це наука, що виникла на перетині наук про людину: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. У межах професійної акмеології дослідники виділили такі напрями [1, 9]: педагогічна акмеологія,

шкільна, соціальна, військова, медична, креативна, синергетична, корекційна, характерологічна; етнологічна. До цього слід додати - акмеологія управління; акмеологія вищої освіти. Варто виокремити у межах професійної акмеології такі напрями, як спортивна та фізична (фізкультурна) акмеологія. У центрі фізкультурної акмеології знаходиться доросла і зріла людина. Також динаміка та закономірності її розвитку як особистості, суб'єкта професійної діяльності.

Науковців цікавили різноманітні аспекти життєвого шляху людини. На засадах акмеологічних принципів цілісного підходу до вивчення особистості, було досліджено акмецільові програми самореалізації творчих потенціалів видатних вчених впродовж їх життєвого шляху (М. І. Пирогова, П. Ф. Лесгафта, В. М. Бехтерев, Б. Г. Ананьєва, К. С. Кузьміна). В результаті досліджень було визначено наступні закономірності:

- раннє професійне самовизначення в родині з підтримкою в ній;
- зустріч з учителем, що розгледіли творчий потенціал майбутнього вченого і вселяє впевненість у собі;
- власна і творча активність майбутнього вченого на етапі студентства та аспірантури;
- рання зацікавленість проблемами методології і методів дослідження, винахідливість і творчість в них;
- добре володіння науковим понятійним апаратом і письмовою мовою;
- на стадії зрілості вміння залучати до творчої дослідницької роботи студентів та аспірантів [2].

У дослідженнях дорослої людини та особливості її розвитку вченими було визначено суб'єктивні та об'єктивні фактори, що обумовлюють досягнення амке особистістю. Досліджено співвідношення та взаємодію амке й популярності [1]. Акме-професіоналізм особистості педагога – це продуктивне використання «усіх внутрішніх ресурсів для розвитку особистості учнів/студентів, підготовки до успішного входження в наступні педагогічні системи» [8].

Вченими зазначено, що важливо зважати на акмеологічні інваріанти професіоналізму. Інваріанти професіоналізму – це основні властивості, якості й уміння професіонала, що забезпечують високу ефективність і стабільність діяльності незалежно від її змісту і специфіки [3].

В процесі дослідження нами було вивчено професійну підготовку фахівців фізичного виховання за кордоном. Проаналізовано сучасні тенденції професійної підготовки фахівців фізичного виховання в країнах Європейського Союзу. Досліджено професійну підготовку фахівців фізичного виховання у США. Вивчено нормативне та методичне забезпечення професійної підготовки фахівців у країнах Співдружності Незалежних Держав (СНД). В результаті досліджень нами визначено сучасний стан неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання в Україні

[4]. У дослідженнях акмеологічних засад неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання нами було обґрунтовано структуру їх акмеологічної компетентності. Акмеологічна компетентність містить компоненти: акме-мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, акме-якості особистості [6, 7].

Провідною концептуальною ідеєю нашого дослідження є положення про те, що неперервний професійний та особистісний розвиток фахівця фізичного виховання може відбуватися упродовж життя й професійної діяльності. Основна умова: його професійна підготовка буде передбачати формування у нього мотивації і здатності до досягнення власного «акме». Така підготовка буде здійснена за рахунок реалізації ним професійних і особистісних якостей [4, 5].

Мета дослідження - дослідити формування акме-якостей особистості фахівців фізичного виховання в процесі професійної підготовки на засадах акмеології.

Матеріал і методи.

Учасники. В дослідженні брали участь студенти спеціальності «Фізичне виховання» (n=194). Для проведення педагогічного експерименту було сформовано контрольні (n=98) та експериментальні (n=96) групи студентів.

Організація дослідження. Дослідження проводилися на базі Київського університету імені Бориса Грінченка. Впродовж 2010-2015 років у навчальному процесі підготовки фахівців фізичного виховання нами було використано акмеологічно спрямовані активні методи навчання. До яких відносяться: лекційні заняття (інформаційна лекція, проблемна лекція, бінарна лекція, тематична лекція, оглядова лекція, лекція-конференція, лекція-візуалізація, лекція-консультація) та семінарські заняття (міждисциплінарний семінар, семінар-конференція, семінар-дискусія, пошуковий семінар, ділова гра, «мозковий штурм», аналітичний семінар). Було використано тести для оцінки якостей особистості [4, с. 423]. В процесі дослідження було оцінено: організаторські здібності, комунікативні здібності, творчий потенціал, потреба в досягненні, емоційна поінформованість, керування емоціями, емпатія, здібності до психологічної близькості з іншою людиною, розпізнавання емоцій інших людей, ставлення до свого «Я» («Я-концепція»), відчуття громадянського обов'язку. Зазначені акме-якості особистості визначалися двічі на рік (січень, травень).

Статистичний аналіз. Було застосовано стандартні методи статистичної обробки даних (метод середніх величин, розрахунок t-критерію Ст'юдента, кореляційний та факторний аналізи) за допомогою статистичного пакету «Statistica». [4].

Результати дослідження.

Особистісну компоненту акмеологічної компетентності ми визначали за рівнем сформованості у студентів спеціальності «Фізичне виховання» наступних акме-якостей особистості. Формування складових особистісного компонента представлена на рисунку 1.

Формування особистісного компонента відбу-

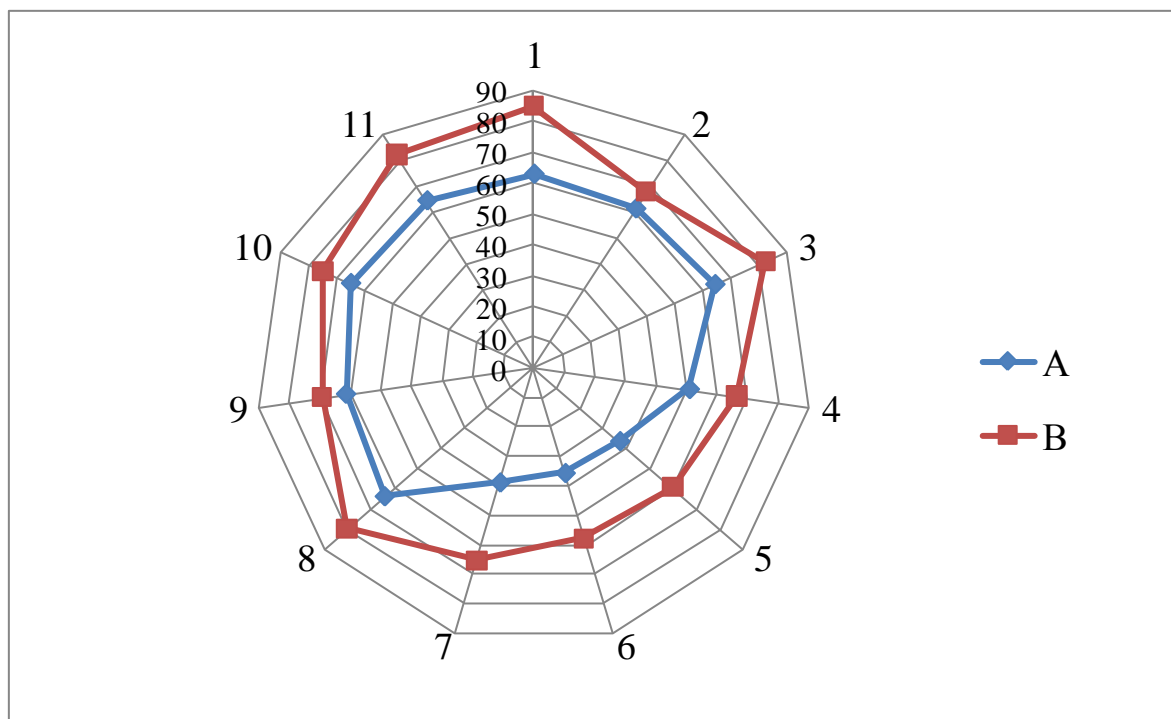

Рис. 1. Модель сформованості особистісного компонента акмеологічної компоненти фахівців фізичного виховання: 1 – ставлення до свого «Я» («Я-концепція»); 2 – відчуття громадянського обов'язку; 3 – здібності до психологічної близькості з іншою людиною; 4 – організаторські здібності; 5 – комунікативні здібності; 6 – творчий потенціал (креативність); 7 – потреба в досягненні; 8 – емоційна поінформованість; 9 – керування емоціями; 10 – емпатія; 11 – розпізнавання емоцій інших людей; А – контрольна група студентів, В - експериментальна група.

вається впродовж навчання у вищому навчальному закладі нерівномірно. Складові акмеологічної компетентності мають різний вплив на кінцевий рівень сформованості особистісного компонента.

В результаті кореляційного аналізу ми визначили щільність та спрямованість зв'язку й взаємовпливу акме-якостей на особистісний компонент. Ми згрупували акме-якості особистості у групи за силою кореляційного взаємозв'язку.

Таким чином, високий кореляційний зв'язок з рівнем сформованості особистісного компонента мають: творчий потенціал (креативність) ($r = 0,91$) студентів та комунікативні здібності ($r = 0,91$); організаторські здібності ($r = 0,89$).

Креативність розуміється як системна якість інтелекту і сукупність особливостей психіки людини, що забезпечує реалізацію її власної індивідуальності. У студентів експериментальної групи на кінець навчання на магістерському рівні освіти креативність становила 57,8%. У студентів контрольної групи даний показник становив 35,86%. Це на 21,9% менше від показника експериментальної групи.

Визначено важливі для професійної діяльності фахівців комунікативні здібності: здібності до спілкування з колегами (батьками, учнями), вміння знаходити правильний підхід до них, вміння передбачати результат педагогічної дії. У студентів експериментальної групи дані якості було сформовано на 59,6%. У студентів контрольної групи даний показник був на

22,8% менший (дорівнював 36,76%).

Організаторські здібності, вміння згуртувати діяльність навчального колективу, оптимізувати власну діяльність (планувати, контролювати) у студентів експериментальної групи було сформовано на 66,3%. При цьому у студентів контрольної групи показник рівня сформованості організаторських здібностей становив 50,79%. Це на 15,5% менше показника контрольної групи.

Наступна група акме-якостей особистості з високим кореляційним зв'язком з рівнем сформованості особистісного компонента: потреба в досягненні ($r = 0,76$), ставлення до свого «Я» («Я-концепція») ($r = 0,74$) та здібності до психологічної близькості з іншою людиною ($r = 0,74$).

Потреба в досягненні є однією з основних якостей особистості. Це є особливим для студентів спеціальності «Фізичне виховання». В основі наполегливості при подоланні перешкод лежить прагнення перевершити уже досягнутий рівень виконання певної дії, змагання з самим собою чи з іншими. В процесі неперервної професійної підготовки потреба в досягненні була сформована у студентів експериментальної групи на 65,3%. У студентів контрольної групи даний показник склав 39,1%. Це на 26,25% менше показника контрольної групи.

«Я-концепція» включає усвідомлення своїх фізичних, інтелектуальних природних властивостей, самооцінку, суб'єктивне сприйняття. Все це характеризує

вплив на власну особистість зовнішніх факторів. У студентів експериментальної групи «Я-концепція» була сформована на 84,5%. У студентів контрольної групи рівень сформованості ставлення до свого «Я» був на 22,04% менший (склав 62,46%).

Для професії типу «людина – людина» мають важливе значення: здібності до психологічної близькості з іншою людиною; вміння слухати; потреба в духовній близькості; рівень їх сформованості. Рівень сформованості даної складової особистісного компонента у студентів експериментальної групи склав 82,4%. У студентів контрольної групи за даний показник ставить 64,36%. Це на 18% менше показника контрольної групи.

В результаті кореляційного аналізу ми визначили групу акме-якості особистості, що мають значний зв'язок й взаємовплив на рівень сформованості особистісного компонента. Значний кореляційний зв'язок з рівнем сформованості особистісного компонента мають відчуття громадянського обов'язку ($r = 0,65$), емпатія ($r = 0,64$), здібність до розпізнавання емоцій інших людей ($r = 0,6$) та емоційна поінформованість ($r = 0,53$).

З відчуттям громадянського обов'язку пов'язані такі якості особистості: патріотизм, інтерес до явищ суспільно-політичного життя, почуття професійної відповідальності, потреба в спілкуванні та колективізм. На сучасному етапі розвитку українського суспільства відчуття громадянського обов'язку є необхідною умовою формування компетентного, конкурентоспроможного сучасного педагога. Такий педагог здатен виховувати молоде покоління українців на належному рівні. Рівень сформованості відчуття громадянського обов'язку у студентів експериментальної групи склав 67,3%. У студентів контрольної групи даний показник становить 60,9%. Це на 6,4% менше показника основної групи. В даний час в суспільно-політичному житті країни існують протиріччя. Це неоднозначно та не досить позитивно впливає на формування даної якості у студентів.

Важливою акме-якістю особистості є емпатія: здатність співпереживати; перейматися почуттями та переживаннями іншої особи; потреба у безкорисливому створенні сприятливих умов для позитивного емоційного стану та життєдіяльності особи, що потребує підтримки. Емпатія є одним з показників високого рівня розвитку гуманістичної складової духовності суспільства в цілому. У студентів експериментальної групи рівень сформованості емпатії становить 74,8%. У студентів контрольної групи даний показник становить 65,21%. Це на 9,59% менше показника експериментальної групи.

Розпізнавання емоцій інших людей є показником «емоційного інтелекту» особистості. Цей факт фіксує вміння людини керувати станом та почуттями співрозмовника, розпізнавати та відчувати емоційний компонент міжособистісних стосунків. В професії типу «людина – людина», професії педагога важли-

вим є сформованість даної складової особистісного компонента акмеологічної компетентності. У студентів експериментальної групи рівень сформованості даної якості становить 81,65%. У студентів контрольної групи рівень сформованості здатності розпізнавання емоцій інших людей був на 17,65% менший (склав 64%).

Емоційна поінформованість відображає рівень поінформованості людини щодо змісту законів та феноменів афективного життя. Також розуміння того, яку емоційну реакцію можуть викликати будь-яка подія, слово, вчинок. У студентів експериментальної групи рівень сформованості емоційної поінформованості склав 79,8%. Це на 15,77% більше показника контрольної групи (64%).

В результаті кореляційного аналізу було визначено, що акме-якість особистості керування емоціями має помірний зв'язок й взаємовплив на рівень сформованості особистісного компонента акмеологічної компетентності фахівців ($r = 0,44$).

Керування емоціями відображає здатність особистості керувати й контролювати міру впливу зовнішніх психотравмуючих факторів на свій емоційний стан (вміння захищатися від негативних емоцій). Рівень сформованості здатності керування емоціями у студентів експериментальної групи становив 69%. Даний показник тільки на 7,45% більше, ніж у контрольної групи (61,55% відповідно).

Таким чином, рівень сформованості особистісного компонента на всіх рівнях освіти становив 73,9%. У контрольної групи даний показник склав 54,68%. Це на 19,22% менше показника експериментальної групи.

За результатами факторного аналізу ми здійснили групування складових компонентів за чотирма факторами: мотиваційно-особистісний, особистісний, емоційно-психологічний, навчання на дослідницькій основі.

Всі виділені фактори об'єднують 79,8% всіх показників, складових компонентів. Найбільш значимим в наших дослідженнях є перший фактор (мотиваційно-особистісний), який має найбільший відсоток загальної дисперсії 43,53%. Найбільшу факторну (factor scores) вагу мають мотивація досягнення (0,83), здібності до психологічної близькості з іншою людиною (0,8), ставлення до свого «Я» («Я-концепція») (0,79), емпатія (0,77), навчально-пізнавальні мотиви (0,74), мотиви престижу (0,71), професійні мотиви (0,70).

Особистісний (другий) фактор складає 17,6% загальної дисперсії, що вказує на достатню значимість даного фактора. Найбільшу факторну вагу мають соціальні мотиви (0,68), потреба в досягненні (0,57), комунікативні здібності (0,56), організаторські здібності (0,55), творчий потенціал особистості (0,48).

Аналіз результатів після експерименту вказує на те, що у студентів експериментальної групи зафіксовано статистично значущі відмінності. Це відноситься до рівня акмеологічної компетентності у цілому та рівня сформованості її компонентів ($p < 0,05$). У студентів

контрольної групи спостерігається певна динаміка. Статистично значущі відмінностей у рівні сформованості акмеологічної компетентності та досліджуваних компонентів зафіксовано не було ($p > 0,05$).

Дискусія.

В результаті систематизації даних науково-методичної літератури можна зробити висновок: застосування акмеологічно спрямованої професійної підготовки фахівців сприяє формуванню у них акмеологічної компетентності. Визначено акме-якості особистості фахівця фізичного виховання. Проведене дослідження підтвердило результати досліджень інших авторів щодо професійно важливих якостей фахівців фізичного виховання [2, 3, 8]. Авторами визначено, що викладач повинен мати такі професійно важливі якості: інтегральні психічні властивості особистості (увага, пам'ять, мислення), психічні характеристики (емоційна теплота, терплячість), особистісно-професійні якості (організованість, комунікативність, відповідальність, дисциплінованість, ініціативність), вольові якості [10, 17].

Дослідниками було визначено основні якості, вміння та внутрішні спонукальні причини, які забезпечують високу продуктивність, стабільність діяльності, активний саморозвиток фахівця, реалізацію його творчого потенціалу [9]. Запропонована дослідниками концепція акмеологічних інваріантів професіоналізму дає змогу істотно прискорити процеси індивідуально-професійного розвитку фахівця [8]. В результаті нашого дослідження було доповнено відомості про сучасні підходи до процесу професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології.

Авторська концепція неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології реалізується в процесі навчання у вищому навчальному закладі. Професійна підготовка спрямована на формування акмеологічної компетентності на всіх рівнях вищої фізкультурної освіти.

В результаті дослідження вперше було використано факторний аналіз для групування та класифікації складових компонентів акмеологічної компетентності фахівців фізичного виховання.

Такі підходи особливо важливі на початковому рівні вищої освіти та на першому курсі бакалаврського рівня. Навчальний процес професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології слід спрямовувати на переважне формування акме-мотиваційної компоненти акмеологічної компетентності. Оскільки, акме-мотиваційний компонент (як сукупність спонукань та умов) детермінують, активують, спрямовують та регулюють акме-орієнтований саморозвиток фахівця. При цьому, акме-якості особистості є фундаментом для професійного становлення в процесі навчання у вищому навчальному закладі. Такі якості сприяють самовдосконаленню та саморозвитку впродовж життя.

Перспективним напрямком досліджень є подальша розробка навчально-методичного забезпечення акмеологічного спрямованої професійної підготовки фахівців фізичного виховання.

Висновки.

1. Результати дослідження засвідчили ефективність використання акмеологічно спрямованих методів, форм професійної підготовки фахівців фізичного виховання, акмеологічного збагачення змісту навчальних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки.
2. В результаті кореляційного аналізу було визначено групу акме-якості особистості, що мають значний зв'язок й взаємовплив на рівень сформованості особистісного компоненту акмеологічної компетентності фахівців фізичного виховання.
3. За результатами факторного аналізу було згруповано складові компоненти акмеологічної компетентності фахівців фізичного виховання за чотирма факторами.

Вдячності.

Дослідження виконано відповідно до зведеного плану науково-дослідницької роботи Київського університету імені Бориса Грінченка «Філософські, освітологічні та методичні засади компетентнісної особистісно-професійної багатопрофільної університетської освіти» (РК № 0110u006274) на 2011-2015 рр.

Конфлікт інтересів.

Автор зазначає, що не існує конфлікту інтересів.

Література

1. Бодалев А. А. Акмеология. Настоящий человек. Каков он и как им становятся? / А. А. Бодалев, Н. В. Васина. – СПб.: Речь, 2010. – 224 с.
2. Варфоломеева Л. Е. Акмеологические основы развития специалистов образования физической культуры: дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.13 / Любовь Евгеньевна Варфоломеева; Санкт-Петербургская государственная академия физической культуры им. П. Ф. Лесгафта – СПб., 1999. – 462 с.
3. Гладкова В. М. Основы акмеології: підручник / В. М. Гладкова, С. Д. Пожарський. – Л.: Новий світ, 2000. – 320 с.
4. Дерка Т. Г. Неперервна професійна підготовка фахівців фізичного виховання: акмеологічні засади [монографія] / Т. Г. Дерка; за ред. С. О. Сисоевої. – Київ: Видавництво ВП «Едельвейс», 2016. – 528 с.
5. Дерка Т. Г. Акмеологічні засади неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання: концепція дослідження / Т. Г. Дерка // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка МОН України, 2015. – № 7. – С. 31-38.
6. Дерка Т. Г. Особливості формування когнітивного компонента акмеологічної компетентності фахівців фізичного виховання / Т. Г. Дерка // Sciences of the Europe, 2016, № 1 (1), Volume 1. – P. 11-13.
7. Дерка Т. Г. Формування діяльнісного компонента акмеологічної компетентності фахівців фізичного виховання / Т. Г. Дерка // East European Scientific Journal, 2016, №3(7), Volume 3. – P. 26-29.
8. Деркач А. А. Акмеологические основы развития профессионализма / А. А. Деркач. – М.: Воронеж, 2004. – 253 с.
9. Кузьмина Н. В. Акмеологическая теория повышения качества подготовки специалистов образования / Н. В. Кузьмина. – М.: ИЦПКПС, 2001. – 144 с.
10. Arkes H.R., Garske Y.P. Psychological Theories of Motivation. – Monterey, 1982.
11. Dereka T. The building personal component in the structure of physical education specialists' acmeological competence / T. Dereka // The advanced science journal, 2016, № 2. – P. 59-62.
12. Dyba T. Historical and pedagogical analysis of acmeology development (Історико-педагогічний аналіз розвитку акмеології) / European applied sciences, 2015. - №4 – P. 28-31.
13. Dyba T. Professional training of specialists of physical training on the competence base / The advanced science journal, 2015. - №5 – P. 99-102.
14. Grabowski H., Uwagi krytyczne o wychowaniu fizycznym i kształceniu nauczycieli. «Impuls», Krakow 2004, 70 s.
15. Quennerstedt M., Larsson H. Learning movement cultures in physical education practice / M. Quennerstedt, H. Larsson // Sport, Education and Society. 2015. T. 20. № 5. С. 565–572. doi:10.1080/13573322.2014.994490.
16. Rychen D.C. et al. Key Competencies for Successful Life and Well-Functioning Society. – OECD: Hogrefe and Huber, 2003. – 224 p.
17. White R.W. Personality psychologist. Harvard Gazette. March 1, 2001. Retrieved 7 November 2012.
18. Wuest D.A. Foundations of Physical Education, Exercise Science and Sport (14th ed.). / D.A. Wuest, Ch. A. Bucher. – St. Louis: Mosby: YearBook Inc., 2003. – 451 p.

References

1. Bodalev AA, Vasina NV. *Akmeologija* [Acmeology], Sankt Petersburg: Speech; 2010. (in Russian)
2. Varfolomeeva LE. *Akmeologicheskie osnovy razvitiia specialistov obrazovaniia fizicheskoi kul'tury. Dokt. Diss.* [Acmeological principles of development of physical culture specialists. Dokt. Diss.], Sankt Petersburg; 1999. (in Russian)
3. Gladkova VM, Pozhars'kij SD. *Osnovi akmeologii* [Principles of acmeology], Livv: New world; 2000. (in Ukrainian)
4. Dereka TG. *Neperervna profesijna pidgotovka fakhivciv fizichnogo vikhovannia* [Continuous professional training of physical education specialists], Kiev: Edelweiss; 2016. (in Ukrainian)
5. Dereka TG. Akmeologichni zasady neperervnoi profesijnoi pidgotovki fakhivciv fizichnogo vikhovannia [Acmeological principles of continuous professional training of physical education specialists], *Pedagogichni nauki: teoriia, istoriia, innovacijni tekhnologii*, 2015;7:31-38. (in Ukrainian)
6. Dereka TG. Osoblivosti formuvannia kognitivnogo komponenta akmeologichnoi kompetentnosti fakhivciv fizichnogo vikhovannia [Formation of cognitive component of acmeological competence of physical education specialists], *Sciences of the Europe*, 2016;1(1):11-13. (in Ukrainian)
7. Dereka TG. Formuvannia diial'nisnogo komponenta akmeologichnoi kompetentnosti fakhivciv fizichnogo vikhovannia [Formation of activities' component of physical education specialists' acmeological competence]. *East European Scientific Journal*, 2016;3(7):26-29. (in Ukrainian)
8. Derkach AA. *Akmeologicheskie osnovy razvitiia professionalizma* [Acmeological principles of professionalism's development], Moscow; 2004. (in Russian)
9. Kuz'mina NV. *Akmeologicheskaia teoriia povysheniia kachestva podgotovki specialistov obrazovaniia* [Acmeological theory of increasing efficiency of education specialists' training], Moscow: ICPKPS; 2001. (in Russian)
10. Dereka T. The building personal component in the structure of physical education specialists' acmeological competence. *The advanced science journal*, 2016;2:59-62.
11. Dyba T. Historical and pedagogical analysis of acmeology development. *European applied sciences*, 2015;4:28-31.
12. Dyba T. Professional training of specialists of physical training on the competence base. *The advanced science journal*, 2015;5:99-102.
13. Grabowski H. *Uwagi krytyczne o wychowaniu fizycznym i kształceniu nauczycieli* [Critical notes on physical education and training of teachers], Krakow: Impuls; 2004. (in Polish)
14. Arkes HR, Garske YP. *Psychological Theories of Motivation*. Monterey; 1982. (in Polish)
15. Quennerstedt M, Larsson H. Learning movement cultures in physical education practice. *Sport, Education and Society*, 2015;20(5):565–572. doi:10.1080/13573322.2014.994490
16. Rychen DC. Key Competencies for Successful Life and Well-Functioning Society. OECD: Hogrefe and Huber; 2003.
17. White RW. Personality psychologist. *Harvard Gazette*. 2001;1:1-2.
18. Wuest DA, Bucher ChA. *Foundations of Physical Education, Exercise Science and Sport*. St. Louis: Mosby: YearBook Inc.; 2003.

Информация об авторе:

Дерека Татьяна Григорьевна; <http://orcid.org/0000-0001-8636-0792>; t.dereka@kubg.edu.ua; Киевский университет имени Бориса Гринченка; ул. Бульварно-Кудрявская, 18/2, г. Киев, 04053, Украина.

Цитуйте эту статью как: Дерекa Т. Г. Формування акме-якостей особистості як компонента акмеологічної компетентності фахівців фізичного виховання // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2016. – N5. – С. 19–25. doi:10.15561/18189172.2016.0503

Электронная версия этой статьи является полной и может быть найдена на сайте: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive.html>

Это статья Открытого Доступа распространяется под терминами Creative Commons Attribution License, которая разрешает неограниченное использование, распространение и копирование любыми средствами, обеспечивающими должное цитирование этой оригинальной статьи (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>).

Дата поступления в редакцию: 12.09.2016 г.
Принята: 01.10.2016 г.; Опубликована: 30.10.2016 г.

Information about the author:

Dereka T.Hr.; <http://orcid.org/0000-0001-8636-0792>; t.dereka@kubg.edu.ua; Borys Grinchenko Kyiv University; 18/2 Bulvarno-Kudriavska Str, Kyiv, 04053, Ukraine.

Cite this article as: Dereka T.Hr. Formation of personality's acme-qualities as a component of physical education specialists' acmeological competence. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2016;5:19–25. doi:10.15561/18189172.2016.0503

The electronic version of this article is the complete one and can be found online at: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive-e.html>

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.en>).

Received: 12.09.2016
Accepted: 01.10.2016; Published: 30.10.2016